नागरिकांची सनद

प्रस्तावनाः

नियोजन विभाग हा मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागातील एक महत्वपूर्ण विभाग असून या विभागाचे प्रमुख कार्य म्हणजे नियोजन आयोगाने दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांच्या आधारे राज्य आणि जिल्हा पातळीवर पंचवार्षिक योजना आणि वार्षिक योजना तयार करणे हे आहे. त्याशिवाय हा विभाग संस्थांत्मक अर्थसहाय्य देणा-या अभिकरणांमध्ये अधिक संपर्क साधून विकास योजनांसाठी अधिक साधनसामग्री उपलब्ध करुन देण्यासाठी मदत करतो. खालील विशेष कार्यक्रम नियोजन विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली कार्यान्वित केले जातात.

- १) वैधानिक विकास मंडळे
- २) ग्रामीण रोजगार (रोजगार हमी योजना)
- ३) डोंगराळ क्षेत्र विकास (पश्चिम घाट विकास कार्यक्रम)
- ४) प्रादेशिक ग्रामीण बँकाना भागभांडवल

नियोजन विभागाची रचना :-

प्रधान सचिव व विकास आयुक्त हे या विभागाचे प्रमुख असून कार्यक्रम प्रभागाशिवाय विभागाच्या आस्थापना विषयक बाबी त्यांच्या नियंत्रणाखाली आहेत. रोजगार हमी योजना प्रभाग या विभागात असला तरी कामांच्या दृष्टीने ग्राम विकास व जलसंधारण विभागाच्या आस्थापनेवरील प्रधान सचिव (रोहयो व जलसंधारण) यांच्या नियंत्रणाखाली तो प्रभाग आहे.

नियोजन विभागात राज्य नियोजन मंडळ असून मंत्री पदाचा दर्जा असलेले राज्य नियोजन मंडळावर कार्यकारी अध्यक्ष आहेत. या राज्य नियोजन मंडळाच्या आस्थापनाविषयक बाबी नियोजन विभागातर्फे हाताळ्ल्या जातात.

विभागाची एकत्रित कामे पार पाडण्यासाठी प्रधान सचिव (नियोजन) व प्रधान सचिव (रोहयो) यांना १० सह/उप सचिव, १० अवर सचिव, १ विशेष कार्य अधिकारी, १ विशेष कार्य अधिकारी (पत व पध्दती) व अन्य ५१ अधिका-यांचे सहाय्य लाभले आहे. नियोजन विभागामधील विकास क्षेत्राची कामे, रोजगार हमी योजना व आस्थापना विषयक बाबी संबंधीची कामे पाहण्यासाठी एकूण ४४ कार्यासने कार्यरत आहेत.

नियम/शासन निर्णय:-

या विभागाशी संबंधित नियम अथवा महत्वाचे शासन निर्णय www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहेत. या विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणा-या शासन निर्णयाबाबतची माहिती www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर अद्ययावत करण्यात येते.

नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी:

नियोजन विभाग नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी करण्यास कटिबध्द आहे. नियोजन विभाग आपल्या अधिपत्याखालील सेवा कर्तव्य भावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करुन देण्याची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्ण वागणूक देण्याची जबाबदारी विभागातील प्रत्येक अधिका-याची/कर्मचा-याची राहील.

विभागामार्फत हाताळले जाणारे महत्वाचे विषय व संबंधित कार्यासने/अधिकारी:-

नियोजन विभागाचे स्वरुप सल्लागारी असल्याने विभागामार्फत सर्वसामान्य जनतेस कोणत्याही योजना/सुविधा थेट पुरविल्या जात नाहीत. विभागातील महत्वाचे विषय व त्यांचे नियंत्रक अधिकारी यांची यादी खालीलप्रमाणे :-

अ.क्र.	विभागातील महत्वाचे विषय	संबंधित	संबंधित नियंत्रक अधिकारी व
		कार्यासन	दुरध्वनी क्रमांक
3	वार्षिक योजना तयार करणे	का.१४११	उप सचिव (का.१४११)
			077-77078893
२	योजनांतर्गत खर्चाचा आढावा	का.१४१२	उप सचिव (का.१४१२)
			0२२-२२०२४४९३
ş	जिल्हा वार्षिक योजना तयार करणे	का.१४८१	सह सचिव (का.१४८१)
			०२२-२२०२८१३१
8	जिल्हा वार्षिक योजना-योजनांतर्गत	का.१४८१	सह सचिव (का.१४८१)
	खर्चाचा आढावा		०२२-२२०२८१३१
4	पश्चिमघाट योजना	का.१४८३	सह सचिव (का.१४८३)
			०२२-२२०२८१३१
Ę	तीर्थक्षेत्र विकास कार्यक्रम	का.१४४४	उप सचिव (का.१४४४)
. =.			०२२-२२८८३१२७
6	एकात्मिक कृती आराखडा	का.१४१७	सह सचिव (का.१४१७)
			०२२-२२७९३८९९
6	राज्याची आर्थिक पाहणी अहवाल	का.१४१७	सह सचिव (का.१४१७)
			०२२-२२७९३८९९
8	आमदार/खासदार स्थानिक क्षेत्र	का.१४८२	सह सचिव (का.१४८२)
	विकास कार्यक्रम		०२२-२२०२८१३१
१०	मानव विकास निर्देशांक	का.१४१८	सह सचिव (का.१४१८)
			०२२-२२०२८१३१
33	वैधानिक विकास मंडळ	का.१४१६	उप सचिव (का. १४१६)
			०२२-२२८८३१२७
१२	प्रादेशिम ग्रामीण बँकांना भाग	का.१४१७	सह सचिव (का.१४१७)
<u>.</u>	भांडवल.		०२२-२२७९३८९९

नागरीकांची सनद

राज्याची वार्षिक योजना

राज्याच्या सर्वसाधारण आर्थिक विकास साधनांमध्ये पंचवार्षिक व वार्षिक योजना आखणे व त्या अंमलात आणणे हे एक महत्वाचे साधन आहे. नियोजनांचे मुख्य उदिदष्ट म्हणजे रोजगारांच्या संधी निर्माण करणे, दारिद्रय रेषेखाली असलेल्या लोकसंख्येचे जीवनमान उंचावणे आणि स्वयंनिर्भरता आणि पायाभूत सोयी निर्माण करणे हे होय.

- 2. वार्षिक योजनेमधून आदिवासी उपयोजना, अनुसूचित जाती उपयोजनेकरीता निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो. राज्याच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात वार्षिक योजनेच्या आकारमानाच्या 10.2 % निधी अनुसूचित जाती उपयोजनेसाठी व 8.9 % निधी आदिवासी उपयोजनेसाठी उपलब्ध करून देण्यात येतो.
- 3. राज्याकडे उपलब्ध साधनसंपत्तीचे क्षेत्राहिाय वाटप करण्यापूर्वी, त्यातून साध्य करावयाच्या भौतिक उद्दिष्टांचा प्रथम विचार करून त्या अनुरूप कार्यवाही करणे ही मूलत: नियोजन प्रक्रिया आहे. नियोजन प्रक्रियेत साधारणत: खालील 4 टप्प्यांबाबत विचार करण्यात येतो:-
 - उपलब्ध साधनसंपती
 - अपेक्षित उद्दिष्टे
 - उद्दिष्टपूर्तीसाठी आवश्यक बाबी
 - प्रत्यक्ष प्रगती

राज्याच्या क्षेत्रानिहाय विकासाचे संनियंत्रण, मूल्यमापन, फेरबदल व समायोजन या बाबी 000000 प्रक्रियेत अंतर्भूत आहेत. विकासाच्या लाभाचे समान वाटप आणि जलद गती निश्चित करण्यासाठी योजनाबध्द विकास हा 000000 प्रक्रियेचा उद्देश आहे.

- 4. राज्य स्तरावर नियोजन उपसमिती आणि राज्य नियोजन मंडळ या दोन उच्चस्तरीय संस्था आहेत. त्यांची कार्ये साधारणतः योजना आयोग किंवा राष्ट्रीय विकास परिषद यांच्या कार्यासारखीच आहेत. मा.मुख्यमंत्री हे दोन्ही संस्थांचे अध्यक्ष असून मंत्री, वित व नियोजन हे सदस्य आहेत. राज्याच्या विविध भागांचे प्रतिानिधित्व करणारे आणि महत्वाचा कार्यभार सांभाळणारे काही मंत्री नियोजन उपसमितीचे सदस्य असतात. नियोजन उपसमिती राज्यस्तरीय नियोजनाच्या सर्व बार्बीबाबत अंतिम निर्णय घेते. राज्य नियोजन मंडळ, ही राज्य शासानाला नियोजनविषयक धोरणांबाबत सल्ला देणारी संस्था आहे. प्रती वर्षी योजनेची प्रकाशने विधीमंडळ सदस्यांना उपलब्ध करून दिली जातात. राज्य योजनांना अर्थसंकल्पाद्वारे विधानमंडळाची मान्यता घेण्यात येते. योजना आयोग, नवी दिल्ली यांना वार्षिक योजना मंजूरीसाठी सादर केली जाते.
- 5. राज्य शासनाचा नियोजन विभाग राज्यातील योजना तयार करणे व त्या संबंधीच्या सर्व बाबींचे नियंत्रण करतो. नियोजन विभागाची कार्ये पुढीलप्रमाणे आहेत :-
 - वार्षिक/पंचवार्षिक योजनेची धोरणे ठरविण्याबाबत शासनास मदत करणे,
 - राज्याची पंचवार्षिक/वार्षिक/यथार्थदर्शी योजना तयार करणे,
 - योजना तयार करून त्याची अंमलबजावणी व संनिंयत्रण करणे,
 - योजनेच्या साधनसंपतीचे मूल्यांकन,
 - योजनेचे मूल्यमापन,
 - वितीय संस्थामार्फत वित्त पुरवठयाचे समन्वयन (बाहय सहाय्यित प्रकल्पांसह)
- 6. मुख्य सचिव हे मुख्य विकास आयुक्त तर प्रधान सचिव/सचिव, नियोजन विभाग हे विकास आयुक्त असतात. विकास आयुक्त म्हणून राज्याची पंचवार्षिक/वार्षिक/यथार्थदर्शी योजना तयार करून सदर योजनांची

अंमलबजावणी, संनियंत्रण व मूल्यमापन यावर देखरेख करण्याची जबाबदारी नियोजन सचिवांची असते. त्यांना योजना तयार करण्याच्या व ती राबविण्याच्या संदर्भात योजना आयोग व मंत्रालयातील विविध विभाग यामध्ये समवय साधण्याचे कामही करावे लागते. आर्थिक धोरणाचे उदारीकरण लक्षात घेऊन योजना आयोगाने आपली भूमिका निर्देशक नियोजनापुरती मर्यादित केली असून राज्याला उपलब्ध साधन संपत्तीच्या आधारे योजना तयार करण्याचे स्वातंत्र्य देण्यात आले आहे. त्यानुसार, विविध प्रशासकीय विभागांकडून प्राप्त वार्षिक योजनांचा प्रस्तावही मागविण्यात येतात. या माहितीच्या आधारे वार्षिक योजना तयार केली जाते. सन 2009-10 पासून नियोजन विभागांने महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर योजना माहिती प्रणाली विकसित केली आहे. त्याद्वारे प्रशासकीय विभागांकडून ऑनलाईन माहिती प्राप्त झाल्यानंतर नियोजन विभागामार्फत संस्कारित केली जाते.

- 7. नियोजन प्रक्रियेची वैशिष्टये खालीलप्रमाणे नमूद करता येतील :-
 - योजनेचे विकेदीकरण
 - आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम
 - आदिवासी उपयोजना तसेच अनुसूचित जाती उपयोजनांसाठी नियतव्यय उपलब्ध करण्याकरिता विनिर्दिष्ट तरत्दी
 - ❖ जिल्हास्तरीय योजनांसाठी जिल्हानिहाय स्वतंत्र नियतव्यय देण्यात येत असून त्यात दरवर्षी भरीव वाढ
 - 🍫 भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१ (२) अनुसार प्रादेशिक वैधानिक विकास मंडळांची स्थापना
 - योजना आयोगाने वेळोवेळी दिलेल्या सूचना विचारात घेऊन, वार्षिक योजना 2009-10 पासून, वार्षिक योजना विवरण पत्रात वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आल्या असून, मानव विकास निर्देशांक, महिला व बाल कल्याणकारी योजना, या खालील योजनांची आर्थिक व भौतिक प्रगती दर्शविणारी नवीन विवरणपत्रे योजनेच्या दस्तऐवजात समाविष्ट करण्यात येतात.

केंद्र पुरस्कृत योजना

- 8. चौथ्या पंचवार्षिक योजनेपर्यन्त राज्याला केंद्रीय सहाय्य हे राज्यात राबविण्यात येणा-या योजना कार्यक्रमांसाठी योजनानिहाय निधीच्या स्वरुपात दिले जात होते. नंतर केंद्र शासनास असे आढळून आले की, अशा त-हेने योजनानिहाय दिलेल्या केंद्रीय सहाय्याचे वाटप विषमन्यायी होत असल्यामुळे, काही मर्यादित योजनांसाठीच केंद्रीय सहाय्य देण्यात यावे. अशा योजनांचे नंतर केंद्र पुरस्कृत योजना म्हणून वर्गीकरण करण्यात आले. 100 टक्के केंद्र पुरस्कृत योजनाव्यतिरिक्त इतर विविध केंद्र पुरस्कृत योजनांसाठी प्राप्त होणारे केंद्रीय सहाय्याचे प्रमाण वेगवेगळे म्हणजे उदाहरणार्थ 25, 33, 50, 75 किंवा 80 टक्के असे आहे आणि उर्वरित रक्कम राज्याने खर्च करावयाची आहे. राज्याला प्राप्त होणारे केंद्रीय सहाय्य खालीलप्रमाणे आहे:-
 - (अ) केंद्र शासनाच्या मंत्रालयाकडून मंत्रालयीन विभागांना प्राप्त होणारे केंद्रीय सहाय्य
 - (ब) केंद्र शासनाची महामंडळे किंवा तत्सम एजन्सीकडून प्राप्त होणारे केंद्रीय सहाय्य
- (क) अंमलबजावणी एजन्सीकडे केंद्र शासन/केंद्र शासनाची महामंडळे यांजकडून परस्पर देण्यात येणारे केंद्रीय सहाय्य

बाह्य सहाय्यित प्रकल्पांसाठी अतिरिक्त केंद्रीय सहाय्य

9. गेली दोन दशके राज्य शासनाला विविध विकास क्षेत्रातील प्रकल्पांसाठी अन्य देशांकडून आर्थिक सहाय्य मिळत आहे. या बाह्य एजन्सीकडून मिळणा-या सहाय्याचा विनियोग मुख्यत्वे रस्ते विकास, पाटबंधारे, पाणीपुरवठा, जलविद्युत आणि औष्णिक विद्युत प्रकल्प यांसारख्या पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी केला जातो. जागतिक बँक, युरोपियन इकॉनॉमिक कम्युनिटी, जेबीआयसी, जपान आणि केएफडब्ल्यु, जर्मनी यांसाख्या एजन्सीकडून आतापर्यन्त आर्थिक सहाय्य मिळविण्यात आलेले आहे. जेव्हा बाह्य एजन्सीकडून सहाय्य घेतले जाते तेव्हा त्या प्रकल्पाकरिता पुरेशा निधीची तरतूद करणे आणि सहाय्य देणा-या एजन्सीच्या दृष्टीकोनातून समाधानकारक असा सक्षम तांत्रिक कर्मचारी वर्ग प्रकल्पाच्या कार्यान्ययनासाठी उपलब्ध करणे, ही राज्य शासनाची प्राथमिक जबाबदारी असते. बाह्य एजन्सीकडून मिळणारे सहाय्य हे अनुदान किंवा कर्ज या प्रकारचे किंवा दोन्हीही प्रकारचे असते. त्याचप्रमाणे बाह्य सहाय्याची रक्कम ही त्या प्रकल्पाचा संपूर्ण खर्च भागेल इतकी किंवा प्रकल्पाच्या अंदाजित एकूण खर्चाच्या काही टक्के असते. प्रकल्पाकरिता मिळणारे सहाय्य हे राज्य सरकारला परस्पर दिले जात नाही तर ते केंद्र शासनामार्फत दिले जाते. केंद्र शासन बाह्य सहाय्यत प्रकल्पासाठी राज्य शासनाला योजनेतर्गत

'अतिरिक्त केंद्रीय सहाय्य देते. ऑगस्ट, 1992 पासून बाह्य सहाय्यित प्रकल्पासाठी बाह्य एजन्सीकडून मिळणारे 100 टक्के सहाय्य राज्य शासनाला दिले जाते. बाह्य एजन्सीकडून मिळणा-या सहाय्यापोटी राज्य शासनाला जे अतिरिक्त केंद्रीय सहाय्य मिळते ते केंद्र शासनाला हस्यांनी परत करावे लागते. केंद्र शासनाला बाह्य एजन्सीकडून मिळणारे कर्ज व त्यावरील व्याज परकीय चलनात बाह्य एजन्सीला परत करावे लागते. बाह्य एजन्सीकडून मिळणारी कर्ज ही अनेकवेळा सुलभ कर्ज अशा स्वरुपाची असून त्यांच्या परतफेडीकरिता 20 किंवा त्यापेक्षा अधिक वर्षाचा कालावधीचा असतो.

देशातंर्गत वितीय संस्थांचे कर्ज सहाय्य

10. राज्य शासनाला महसूलाद्वारे मिळणारे उत्पन्न व विकास कामासाठी आवश्यक असणारा निधी यामध्ये नेहमी काही प्रमाणात पोकळी असते.सदर पोकळी भरण्यासाठी राष्ट्रीय वितीय संस्थाकडून कर्ज घेणे भाग पडते. नाबार्ड, हुडको, एलआयसी सारख्या वितीय संस्था राज्याना विकास कामासाठी कर्ज उपलब्ध करून देण्यात नेहमी अग्रेसर राहिलेल्या आहेत.

राष्ट्रीय कृषी व ग्रामिण बॅकेकडून सर्व राज्यांना विविध विकासक्षेत्रात विकासकामासाठी कर्ज स्वरुपात निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो. 11. नाबार्डच्या कर्जाच्या सहाय्याने राज्यात जलसंपदा, पाणी पुरवठा, जलसंधारण, रस्ते व पूल या विकास क्षेत्रामध्ये कामे घेण्यात येतात. सन 2010-11 मध्ये अंगणवाडी बांधकाम व मच्छिमार बंदरे व जेट्टीचा विकास कार्यक्रम या कार्यक्रमांचा समावेश करण्यात आला आहे. नाबार्ड सहाय्याअंतर्गत घेण्यात येणारे प्रकल्प साधारणतः तीन वर्षात पूर्ण करावे लागतात. पहिल्या वर्षी मोबीलायझेशन अग्रिम म्हणून मंजूर प्रकल्प रक्कमेच्या 20% रक्कम मिळते. त्यानंतर खर्च जसा जसा होईल त्याप्रमाणे प्रतिपुर्ती देयकाद्वारे पैसे मिळतात.

* * * * * *

जिल्हा नियोजन समिती

घटनात्मक तरतूदः - जिल्हयामधील पंचायती व नगरपालिकांनी तयार केलेल्या जिल्हा वार्षिक योजना विचारात घेऊन त्याचे एकत्रितकरण करून संपूर्ण जिल्हयासाठी विकास योजनेचा मसुदा तयार करण्यासाठी संविधानाच्या 74व्या घटना दुरुस्तीतील कलम 243 झेड डी नुसार राज्यातील सर्व जिल्हयांमध्ये जिल्हा नियोजन समित्या स्थापन करण्यासंबंधी तरतूद करण्यात आली आहे. या कलमातील तरतूदीनुसार जिल्हा नियोजन समितीच्या एकूण सदस्यांपैकी कमीत कमी 80 टक्के सदस्य निर्वाचित असणे आवश्यक आहे. संविधानाच्या वरील तरतूदीस अनुसरून राज्य शासनाने महाराष्ट्र जिल्हा नियोजन समिती (रचना व कामे) अधिनियम 1998 तयार करून त्याची अंमलबजावणीची दिनांक 15 मार्च, 1998 पासून सुरू झाली आहे.

जिल्हा नियोजन समितीची रचना: – महाराष्ट्र जिल्हा नियोजन समिती (रचना व कामे) अधिनियम-1998 मध्ये प्रत्येक जिल्ह्यासाठी एक जिल्हा नियोजन समिती असावी अशी तरतूद आहे. जिल्ह्याची लोकसंख्या , त्यानुसार नियोजन समितीची एकुण सदस्य संख्या व त्यापैकी निवड्न द्वावयाचे सदस्य याची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

जिल्हयाची लोकसंख्या	एकुण सदस्य	त्यापैकी निवडुन चावयाचे सदस्य
20 लाखापर्यंत	30	24
20 लाख ते 30 लाखापर्यंत	40	32
30 लाखापेक्षा अधिक	50	40

जिल्हा नियोजन समितीची रचना खालील प्रमाणे आहे :-

(अ) पदसिध्द सदस्य -

जिल्हयाचे पालकमंत्री अध्यक्ष
 जिल्हा परिषदेचे अध्यक्ष सदस्य

3) जिल्हाधिकारी सदस्य सचिव

(ब) नामनिर्देशित सदस्य

- 1) शासनाने जिल्हयातील नामनिर्देशित करावयाचे मंत्री (जास्तीत जास्त 6) सहअध्यक्ष
- 2) राज्यपालांनी संबंधित विभागीय विकास मंडळाच्या सदस्यांमधून सदस्य

नामनिर्देशित केलेला एक सदस्य

- 3) जिल्हयातील आमदार व खासदार यामधून पालकमंत्र्यांनी सदस्य नामनिर्देशित केलेले दोन सदस्य
- 4) जिल्हा नियोजन समितीच्या 40 व 50 सदस्य असलेल्या समितीवर सदस्य अनुक्रमे 2 व 4 व्यक्तींचे शासनाने केलेले नामनिर्देशन

(क) विशेष निमंत्रित

- 1) वरील "ब" मधील 1 व 3 येथील सदस्य वगळून जिल्ह्यातील आमदार / खासदार
- 2) संबंधित जिल्ह्याच्या विभागाचे विभागीय आय्क्त
- 3) जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- 4) विभागीय आयुक्तांच्या कार्यालयातील विशेष कार्य अधिकारी
- 5) जिल्हा नियोजन अधिकारी
- 6) राज्य नियोजन मंडळाचे कार्यकारी अध्यक्ष / सदस्य यांचेमधून एक सदस्य
- 7) पालकमंत्र्यांनी 30, 40 व 50 सदस्य संख्या असलेल्या समितीवर अनुक्रमे 9, 11 व 14

व्यक्तीचे केलेले नामनिर्देशन

(ड) निवडणूकीने निवडून द्यावयाचे सदस्य:-

जिल्हा नियोजन समितीमधील एकूण सदस्यांच्या 4/5 पेक्षा कमी नसतील इतके सदस्य है जिल्ह्यातील ग्रामीण क्षेत्राची लोकसंख्या आणि नागरी क्षेत्राची लोकसंख्या यांच्यामधील गुणोत्तराच्या प्रमाणात जिल्हा परिषदेच्या व नगरपंचायती, नगरपरिषदा, नगरपालिका, महानगरपालिकांच्या निर्वाचित सदस्यांमधून निवडून द्यावयाचे असतात.

निवडणूकीसाठी आरक्षण:-

	प्रवर्ग	आरक्षण
1	अनुसुचित जाती	लोकसंखेच्या प्रमाणात
2	अनुसुचित जमाती	ज्या जिल्ह्यांमध्ये केवळ जनजाती उपयोजनेकरिता स्वतंत्र जिल्हा नियोजन समिती नसेल अशा जिल्ह्यात जिल्हा नियोजन समितीवर सर्वसाधारण प्रवर्गातून निवडून वावयाच्या जागांची संख्या ज्या मतदार संघात जास्त आहेत अशा मतदार संघात अनु.जातीसाठी एक जागा राखून ठेवण्यात येईल.
3	इतर मागास वर्ग	30 टक्के

जिल्हा नियोजन समितीची कामे - महाराष्ट्र जिल्हा नियोजन समिती (रचना व कामे) अधिनियम 1998 नुसार सदर समितीची कामे पुढील प्रमाणे विहीत केलेली आहेत :-

- (1) जिल्हयातील पंचायतींनी व नगरपालिकांनी तयार केलेल्या जिल्हा वार्षिक योजना विचारात घेणे आणि एकत्रित करणे व संपूर्ण जिल्हयाकरिता विकास योजनेचा मसुदा तयार करणे.
- (2) पंचायतींनी आणि नगरपालिकांनी तयार केलेल्या पंचवार्षिक योजना आणि सम्यकदर्शी योजना विचारात घेणे आणि संपूर्ण जिल्हयासाठी पंचवार्षिक योजना आणि सम्यकदर्शी योजना मसुद्याचे समन्वयन करणे व तो तयार करणे.
- (3) जिल्हा वार्षिक योजनेच्या प्रगतीचा आढावा घेणे, सिनयंत्रण करणे आणि राज्य शासनाने घालून दिलेल्या जिल्हा वार्षिक योजनेच्या मंजूर तरतूदींचे पुनविर्नियोजन करण्याची सूचना करणे.
- (4) विकास योजनेच्या मंजूर मसुद्याची अध्यक्षांमार्फत राज्य शासनाकडे शिफारस करणे.

महाराष्ट्र जिल्हा नियोजन समितीची निवडणूक

जिल्हा नियोजन समितीवर निवड्सन द्यावयाच्या सदस्यांच्या निवडीसाठी राज्य शासनाने महाराष्ट्र जिल्हा नियोजन समिती (निवडणूक) नियम 1999 तयार करून ते 20 सप्टेंबर, 1999 पासून अंमलात आणले आहेत. त्यामध्ये दिनांक 5/5/2000, दि.9/4/2007 व दिनांक 8/8/2008 च्या अधिसुचनेन्वये सुधारणा करण्यात आल्या आहेत.

			जिल्हा याजना यादा		
विभाग	8	योजना	विकास क्षेत्र	विकास उपक्षेत्र	लेखाशिष
कृषी		१ एकात्मिक कडधान्य उत्पादन कार्यक्रम	कृषि व संल्लान सेवा	कृषी	
		२ तृणशान्य विकास कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
	<u> </u>	३ एकात्मिक मका उत्पादन कार्यक्रम	कृषि व संल्लान सेवा	कृषी	
		४ कापूस विकासासाठी तंत्रज्ञान अभियान	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
	_	५ ऊस विकास कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
		६ सूक्ष्म सिंघन योजना	कृषि व संल्लान सेवा	कृषी	
		७ एकात्मिक तेलीबया उत्पादन कार्यक्रम	कृषि व संल्लान सेवा	कृषी	
		८ बागायती रोपमळयाची स्थापना व बळकटीकरण	कृषि व संल्लग्न सेबा	कृषी	
		९ पीक संरक्षण योजना	कृषि व संल्लान सेवा	कृषी	
	<u>~</u>	१० नारळ विकास योजना	कृषि व संल्लम्न सेवा	कृषी	
	•	११ कृषि चिकित्सालय योजना	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
	خة	९२ मृद चाचणी व सब्हैंसण प्रयोगशाळा	कृषि व संल्लम्न सेवा	कृषी	
	100	१३ राज्य कृषि विस्तार कार्यक्रमांना विस्तार विषयक सुधारणा करण्याकरिता सहाव्य	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
	2	१४ कृषि विस्तारासाठी माहितीचे सहाव्य	कृषि व संल्लग्न सेवा	कृषी	
	2	९५ कृषि यांत्रीकीकरण योजना	कृषि व संल्लम्न सेवा	कृषी	
पंदेम	*	१६ राज्यसतावरील पशुवैद्यकीय दवाखाने,चिकित्सालये यांचे बांधकाम/बळकटीक्रण/ आधुनिकीकरण	कृषि व संल्लान सेवा	पशुसंबर्धन	
	2	१७ जिल्हा परिषदीकडील पशुवेद्यकीय दवाखाने /प्रथमोपचर केंद्र बांधणे	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	*	१८ पशुवेद्यकीय दवाखाऱ्यात औषध पुरिवणे.	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	<u>~</u>	१९ कृत्रिम रेतन केंद्र/उपकेंद्र	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	6	२० पशुसंवर्धनासाठी प्रदर्शन व प्रचार कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	*	२९ पशुसंबर्धनाचा विस्तार व प्रशिक्षमण कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	F	२२ हुभत्या जनांवरांना खाद्य उपलब्धतेसाठी सुधारणा कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	100	२३ एकात्मिक कुक्कुट विकास कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंबर्धन	
	~	२४ कामधेनु योजना	कृषि व संल्लग्न सेवा	पशुसंवर्धन	
हुन्धव्यवयाय	*	१५ एकात्मिक दूध उत्पादन कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	दुग्धव्यवयाय	
मत्सव्यवसाय	3%	२६ मासेमारी बंदराच्या विकासासाठी सव्हेक्षण /सुधारणा	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	200	२७ मत्स्यबीज केंद्रांचे बाधकाम/ सुधारणा/ अधुनिकीकरण	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	*	२८ मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाव्य	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	8	३९ मस्ससंबर्धन विकास अभिकरण	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	~	३० यांत्रीकी नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री बसविणे	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	Ř	३१ मत्यव्यसाय सहकारी संस्थाना व्यवस्थापन सहाव्य (राज्य हिस्सा)	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	ED.	३२ मन्द्रयव्यसाय सहकारी संस्थाना व्यवस्थापन भांडवली अशदान (राज्य हिस्सा)	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	KO.	३३ मत्त्यव्यसाय सहकारी संस्थाना सुरक्षण, वाहतुक व विक्रीसाठी सहाव्य (राज्य हिस्सा)	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	χ m²	३४ मल्यव्यसाय सहकारी संस्थाना सुरक्षण, वाहतुक व विक्रीसाठी भांडवली अंशदान (राज्य हिस्सा)	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	10°	३५ वांत्रीको नौकेवर/खोल समुद्रात मासेमारी करणा-या नौंकांसाठी अनुदान	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	

.

4		<u>ا</u>		4
विभाग		ं वकाय सम	NEW TO LEAD IN	MGIINA
	इद्ध लहान मासमारी बदर	कृषि व सल्लग्न संवा	मत्सव्यवसाय	
	३७ मिख्यमारी साथणे	कृषि व संल्लग्न सेवा	मत्सव्यवसाय	
	३८ मच्छीमारी सहकारी संस्थांना वीज दरात सवलत	कृषि व संल्लग्न सेवा	मध्सव्यवसाव	
व्य	३९ वनरोपन संवर्धन दर्जा कमी असलेल्या वनीमध्ये पुनरोंगण करणे	कृषि व संल्लग्न सेवा	बने	
	४० मध्यवती रोप मळे	कृषि व संल्लान सेवा	बने	
	४९ वन संरक्षणाची कामे	कृषि व संल्लग्न सेवा	वने	
	४२ वन्यानव स्वतस्थापन व निसमं संरक्षण योजना	कृषि व संल्लान सेवा	बने	
	४३ संयुक्त वन व्यवस्थापन	कृषि व संल्लान सेवा	वने	
	४४ वन पर्यटन विकास/इको दुरिझम	कृषि व संल्लान सेवा	वने	
	४५ वनातील इमारती	कृषि व संल्लान सेवा	वन	
	४६ वनातील मार्ग व पूल	कृषि व संल्लग्न सेवा	वने	
	४७ प्राणी संग्रहालयाची कामे	कृषि व संल्लग्न सेवा	T G	
	४८ वन्य प्राण्यांनी केलेल्या पिकांच्या नुकसानीसाठी शेतक-यांना भरपाई	कृषि व संल्लग्न सेवा	बने	
	४९ वन क्षेत्रातील मृद व जलसंधारणाची कामे	कृषि व संल्लग्न सेवा	बने	
	५० ग्राम परिसर व आदिवासी विकास कार्यक्रम	कृषि व संल्लग्न सेवा	वने	
सहकार	५९ डॉ.पंजाबराय देशमुख व्याज सवलत योजना	कृषि व संल्लग्न सेवा	सहकार	
ग्रामविकास	५२ नदीवरील प्रवासी वाहतूक सुरू करण्यासाठी लाँच खरेदीसाठी जिल्हा पारिषदेला अनुदान	परिवहन	देशांतर्गत जलवाहतुक	
	५३ स्वर्णनयती ग्राम स्वरोजगार योजना	ग्राम विकास	प्रामीण रोजगार	
	५४ स्वर्णनयंती ग्राम स्वरोजगार योजना(विशेष प्रकल्प)	ग्राम विकास	प्रामीण रोजगार	
	५५ जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेला प्रशासन अनुदान	ग्राम विकास	ग्रामीग रोजगार	
	५६ इंदीरा आवास योजना	सामाजिक व सामुहिक सेवा	गहिनमीण	
	५७ यात्रास्यळांच्या विकासासाठी जिल्हा परिषदांना अनुदान	सामान्य अर्थिक सेवा	मक्ष्य म्द्रम	
	५८) ग्रामपंचायतीला जन सुविधांसाठी विशेष अनुदान	ग्राम विकास	एकात्मीक ग्रामीण विकास	
	५९ मोठ्या प्रामपंचायतीला नागरी सुविधांसाठी विशेष अनुदान	ग्राम विकास	एकात्मीक ग्रामीण विकास	
	६० स्वर्णनयंती ग्राम स्वरोजगार योजना (व्याज अनुदान)	ग्राम विकास	ग्रामीण रोजगार	
	६९ ट्रायसेम व औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था यांच्यामार्फत स्वयंरोजगारासाठी ग्रामीण युवकांना प्रशिक्षण	ग्राम विकास	ग्रामीण रोजगार	
जलसंयारण	६२ अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम	ग्राम विकास	अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम	
	६३ मृद संधारणाच्या उपाययोजनेद्वारे जमीनीचा विकास (एकात्मीक पाणलोट विकास कार्यक्रम)	कृषि व संल्लग्न सेवा	मृद व जलसंधारण	
	६४ पडीक जमीन विकास कार्यक्रम	कृषि व संल्लान सेवा	मृद व जलसंधारण	
	६५ लघुपाटबंधारे योजनासाठी भूसंपादन	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	६६ ० ते १०० हेक्टर पर्यंतये कोल्हापुर एध्यती बंधारे योजना	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	 १०१ ते २५० हेक्टर पर्यंतचे कोल्हापुर पध्यती बंधारे योजना 	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	६८ ० ते १०० हेक्टर पर्यंतच्या लघुपाटबंधारे योजना	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	६९ १०१ ते २५० हेक्टर पर्यंतच्या लघुपाटबधारे योजना	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	७० ० ते १०० हेक्टर पर्यंतच्या योजनांचे सर्वेक्षण	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	
	७९ १०१ ते २५० हेक्टर पर्यंतच्या योजनांचे सर्वेक्षण	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	

.

.

क्रिक श्वादक्शारे योजनाची दुरूस्ती.नुतनीकरण व पुनंसाठ्यन प्रोक्त सक्रेत्र विकास अप्रोत्र विकास उपक्षेत्र लेखाशिषं ७२ प्र नियंत्रणाची कामे पाटकंशारे व पुरनियंत्रण पाटकंशारे व पुरनियंत्रण प्राटकंशारे (स्थानिक क्षेत्र) क्षिकारिका
शिकास क्षेत्र विक विक पाटबंधारे व पुरनियंत्रण पाटबंधारे व पुरनियंत्रण
पाटबंधारे व पुरनियंत्रण पाटबंधारे व पुरनियंत्रण
म म
ואופו
10 12 12

.

,

T T T T T T T T T T T T T T T T T T T	 ७४ अपारंपारीक उर्जा विकास ७५ सामान्य विकास व पर्दती सुधारणांसाठी महाराष्ट्र विद्युत विकास मंडळाला कर्जे ७६ ओद्योगिकता प्रशिक्षण कार्यक्रम ७८ आद्योगिक सहकारी संस्थाना मागमंडवत्ती अर्थसहाव्य ८० आद्योगिक सहकारी संस्थाना मागमंडवत्ती अर्थसहाव्य ८० गट पातळीवरील प्रामीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाव्य ८२ गयमाशा पालन योजना ८२ मधमाशा पालन योजना ८४ मधमाशा पालन योजना ८४ खोटया उद्योगासाठी बीज भाइवल रूपने कर्ज ८५ खोटया उद्योगासाठी बीज भाइवल रूपने कर्ज ८५ सुशिक्षीत बेरोजगार कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची 	उर्जा उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	उर्जा विकास उर्जा विकास प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	पष्टती सुधारणांसाठी महाराष्ट्र विद्युत विकास मंडळाला कर्जे गण कार्यक्रम संस्थाना भागभांडवली अर्थसहाव्य कास योजना मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउद्देशीय सहकारी संस्थांना अर्थसहाव्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउद्देशीय सहकारी संस्थांना मागभांडवी अर्थसहाव्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउद्देशीय सहकारी संस्थांना मागभांडवी अर्थसहाव्य नना	उजीं उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	उर्जा विकास प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	ाण कार्यक्रम संस्थाना पागमांडवली अर्थसहाव्य कास योजना मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना अर्थसहाव्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाव्य नि	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	। संस्थाना पागपांडवली अर्थसहाय्य कास योजना कास योजना मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाय्य जना बीज भांडवल रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग प्रामीण व लघुउद्धोग	
	संस्थाना भागमांडवली अर्थसहाय्य कास योजना मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाय्य नना बीज भांडवल रूपाने कर्ज कायंक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खण उद्योग व खण उद्योग व खण उद्योग व खण उद्योग व खण	प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	कास योजना मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाय्य जना बीज भांडवल रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना अर्षसहाय्य मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना भागभांडवी अर्थसहाय्य जना बीज भांडवल , रूपाने कर्ज कायंक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	मीण कारागिरांच्या (बलुतेदार) बहुउददेशीय सहकारी संस्थांना मागभांडवी अर्थसहाय्य जना बीज भांडवल रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	ग्रामीण व लघुउद्योग ग्रामीण व लघुउद्योग ग्रामीण व लघुउद्योग ग्रामीण व लघुउद्योग	
	नना बीज भाडवल , रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण उद्योग व खाण उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग प्रामीण व लघुउद्योग	
	बीज भांडवल रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग न खाण उद्योग न खाण	ग्रामीण व लघुउद्योग ग्रामीण व लघुउद्योग	
	बीज भाडवल रूपाने कर्ज कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची	उद्योग व खाण	ग्रामीण व लघुउद्योग	DOTAL:
	कार्यक्रमाखाली साहसी उपक्रम सुरू करण्यासाठी उपक्रम परिचालकांना विद्यावेतन देण्याची			
		उद्यामि व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·
	८६ सुशिक्षीत बेकारांना बीज भाडवलाच्या रूपाने कर्ज देणे	उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग	
	गाचा विकास	उद्योग व खाण	प्रामीण व लघुउद्योग	
		परिवहन	रस्ते व पूल	
(रस्त) ८५ इतर जिल्हा रस्त विका	८९ इतर जिल्हा रस्ते विकास व मजबुतीकरण	परिवहन	रस्ते व पूल	
६० प्रामीण रस्ते विकास व मजबुतीकरण	व मजबुतीकरण	परिवहन	रस्ते व पूल	
सार्वजनिक बांधकाम ९९ शासकीय निवासी इमारती	मारती	सामान्य सेवा	कर्मचारी गहनिर्माण	
(इमारती) ९२ शासकीय कार्यालयीन इमारती	न इमारती	सामान्य सेवा	कर्मचारी गहनिर्माण	
राह (बंदरे) ९३ बंदराचा विकास व प्रवासी सुखसोवी	ग्वासी सुखसोयी	परिवहन	देशांतर्गत जलवाहतुक	
९४ बंदरालगतच्या सुखसोयी	सोयी	परिवहन	देशांतर्गत जलवाहतुक	
पर्यटन व सांस्कृतीक ९५ पर्यटन स्थळ विकासार कार्य	९५ पर्यटन स्थळ विकासासाठी मुलभूत सुविधांकरिता अनुरान	सामान्य अर्थिक सेवा	पर्यटन विकास	
सामान्य प्रशासन ९६ राष्ट्रपुरुष/थार व्यक्ती ट विभाग	९६ राष्ट्रपुरुष/थार व्यक्ती यांची स्मारके आणि पुतळे यांचे बांधकाम	सामाजिक व सामूहीक सेवा	कला व संस्कती	

विभाग	16	योजना	विकास श्रेत	निकास सम्बंध	}
			4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4	ושלוו פלמוא	लखाशिष
शालेय शिक्षण व क्रीडा		९७ प्राथमिक शाळेच्या इमारत बांधकामासाठी जिल्हा परिष्रदेला अनुदान	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
अ) शालेय शिक्षण	28	९८ प्राथमिक शाळांची विशेष दुरुस्ती	सामाजिक व सामुहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	8	९९ १०३ विकास गटातील विद्यार्थ्यांना मोफत पाउपपुस्तके	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	००४	१०० १०३ विकास गटातील इयतो ४ थी पर्येतच्या विद्याध्यौना मोफत गणवेश व लेखन साहित्य	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	रे०४	१०१ शाळेत उत्कृष्ड काम करणा-या प्राथमिक शिक्षकांना पुरस्कार	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	हे ० हे	१०२ शाळेत मुलींची नांव नोंदणी करण्याकरिता। प्राथमिक शिक्षकांना पुरस्कार	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	६०३	१०३ शासकीय माध्यमिक शाळांच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी विशेष दुरुस्तीसाठी जिल्हापरिषदांना अनुदान	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	१०४	१०४ प्राथमिक शाळेतील अनुसूचित जाती/जमातीच्या विद्याच्योना विशेष सवलती	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
	५०४	१०५ समाजातील दुर्बल घटकातील मुलीना उपस्थिती भता	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सामान्य शिक्षण	
ब) क्रीडा	308	१०६ क्रीडा केंद्राची स्थापना	सामाजिक व सामूहोक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	
	So	१०७ व्यायामशाळांचा विकास	सामाजिक व सामूहीक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	
	208	१०८ ग्रामीण क्षेत्रातील युवक कल्याण विस्तार कार्यक्रम	सामाजिक व सामूहीक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	
	४०४	१०९ गाव तेथे मेदान व व्यायाम शाळा	सामाजिक व सामूहीक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	
	088	११० समाज सेवा शिबोर भरवियो	सामाजिक व सामूहीक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	No. of the latest and
	888	१९११ क्रिडांगणांचा विकास	सामाजिक व सामूहीक सेवा	क्रिडा व युवक कल्याणा	

विभाग	海底	योजना	विकास क्षेत्र	विकास उपक्षेत्र	लेखाशिर्ष
उक्का य संत्र शिक्षण	288	औद्योगिक प्रशिक्षण सस्यामध्ये यंत्रसामुग्नी पुरविणे आणि आधुनिकीकरण करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	व्यवसाय शिक्षण	
अ)व्यवसाय शिक्षण	<u> </u>	१९३ शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या वर्कशॉप इमारतीसाठी जमीन संपादन व बांधकाम	सामाजिक व सामूहीक सेवा	व्यवसाय शिक्षण	
	Rdd	११४ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील विद्याप्यौचे वसतीगृह बांधकाम व वसतीगृहातील प्रशिक्षणाष्यांना सुविधा	सामाजिक व सामूहीक सेवा	व्यवसाय शिक्षण	
	8. 8.	११५ कोशल्य विकास कार्यक्रम	सामाजिक व सामूहीक सेवा	व्यवसाय शिक्षण	
ब) उच्च शिक्षण	88	११६ शासकीय महाविद्यालयांचा विकास	सामाजिक व सामूहीक सेवा	उच्च शिक्षण	
	9,24	१९७ जिल्ह्यामध्ये मुर्लीचे वसतीगृह उघडुणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	उस्य शिक्षण	
क्त) गंथालय	288	११८ जिल्हा ग्रंथालयाची स्थापना, बांधकाम व विकास	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक ग्रंथालये	
	666	११९ मध्यवर्ती,जिल्हा व तालुका प्रयालयांना सहाय्य	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक प्रयालये	
	650	१२० ग्रामपंचायत य इतर सार्वजनिक ग्रंथालयांना सहाव्य	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक प्रधालये	
ड)संत्र शिक्षण	959	१२१ माध्यमिक शालांत परिक्षापूर्व तात्रिक शिक्षणाचा विकास	सामाजिक व सामूहीक सेवा	तंत्र शिक्षण	
	644	११२) अधिक दोन स्तराबरील व्यवसाय शिक्षण	सामाजिक व सामूहीक सेवा	तंत्र शिक्षण	
	६२३	१२३ शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळा बांघणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	तंत्र शिक्षण	
महसूल	४२४	१२४ ग्रामीण गावत्रणांचा विस्तार कार्यक्रम	सामाजिक व सामुहिक सेवा	गहनिर्माण	
गृष्टनिर्माण	६२५	११५ झोपडपट्टी वासीयांचे स्थलांतर व पुनर्वसन	सामाजिक व सामुहक सेवा	गहनिर्माण	
सा.प्र.वि (माहिती व		१२६ जिल्हा माहिती कार्यालयाचे बळकटीकरण	सामाजिक व सामुहिक सेवा	माहिती व प्रसिष्दी	
प्रसिष्दी)					
वैद्यकीय शिक्षण	958	१२७ हॉस्मीटलची यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री खरेदी करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	

विभाग	(왕.)	योजना	विकास क्षेत्र	विकास उपक्षेत्र	लेखाशिष
सार्वजनिक आरोग्य	-	१२८ आयुर्वेद व युनानी दवाखाऱ्यांच्या सुविधामध्ये वाढ करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	÷
	868	१२९ आयुर्वेद व युनानी दवाखान्यांचे बांधकाम	सामजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	0 th	आयुर्वेद व युनानी दवाखान्यांची दुरूस्ती	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	वेस व	१३१ प्राथमिक आरोग्य केंद्राचे बांधकाम व विस्तारीकरण करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	683	१३२ आरोग्य उपकेंद्राचे बांधकाम व विस्तारीकरण करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	80	१३३ प्राथमिक आरोग्य केंद्र/उपकेंद्राची देखभाल व दुरूस्ती	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	8 69	१३४ ग्रामीण रुग्णालयाचे बांधकाम व विस्तारीकरण करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	7	१३५ उपजिल्हा रुग्णालयाचे बांधकाम व विस्तारीकरण करणे	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	0. W.	१३६ महिला रुग्णालय रुग्णालयाचे बांधकाम व विस्तारीकरण करण	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	96%	१३७ प्राथमिक आरोग्य केंद्राकरिता औषधे,साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री खरेदी	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	268	१३८ आरोग्य उपकेंद्राकरिता औषधे,साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री खरेदी	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	88	१३९ प्रामीण रुग्णलयाकरिता औषधे,साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री खरेदी	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वज्ञनिक आरोग्य	
	989	१४० उपजिल्हा रुग्णलयाकरिता औषधे,साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री खरेदी	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	88	१४९ शालेव आरोग्य तपासणी कार्यक्रम	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
	88	१४२ आश्रम शाळेतील मुलाची आरोग्य तपासणी	सामाजिक व सामूहीक सेवा	सार्वजनिक आरोग्य	
पाणीपुरवद्य व	% %	१४३ प्रामीण नळ पाणीपुरवंद्य योजना/पेयजल योजना	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवता व स्वच्धता	
त्वस्या	888	१४४ शोबालय बाधकाम केंद्र पुरस्कृत योजना	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवठा व स्वच्यता	
	% %	१४५ विधन विहीरीवर /कुपनलीकावर विद्युतपंप बसविणे /हातपंपाचे विद्युतपंपात रूपांतर करणे.	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवद्म व स्वच्धता	
	85 XX V	१४६ हालपंपाची व विद्युतपंपाची देखभाल दुरुस्ती	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवदा व स्वच्थता	
	9 % %	१४७ जलभंजन व स्त्रोत बळकटीकरण	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवद्य व स्वच्धता	
	288	१४८ पाणीपुरवत्र योजनांसाठी ग्रामपंचायत व जिल्हापरिषदांना अनुदान	सामाजिक व सामूहीक सेवा	पाणीपुरवंद्य व स्वच्धता	

१५५ किक्केत व पर्टन क्षेत्रका विकासमाती गिरोस्वान मारपरिवर्गन विकास अनुवान समान्वक व सामुकिक सेवा १५८ अस्तिकान सेवा व अव्योवणीय्या सेवाचे बळक्टीकरण १५८ अस्तिकान सेवा व अव्योवणीय्या सेवाचे बळक्टीकरण १५८ अस्तिकार वास्त्राचिक सेवा १५८ विकास योक्ता रावांचणायाची मारपरिवर्गन कार्क सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता रावांचणायाची मारपरिवर्गन कारपरिवर्गन कार्क सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता रावांचणायाची मारपरिवर्गन कारपरिवर्गन मारपरिवर्गन सामिवक व सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता रावांचणायाची मारपरिवर्गन व सिवर्गिक मारपरिवर्गन मारपरिवर्गन सामिवक व सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता मारपरिवर्गन महिकायचा व प्रतिक्ष मारास प्रवर्गणायाची मारपरिवर्ग मारपिवर्ग व सामिविक व सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता योक्ता मारपरिवर्गन व प्रतिक्ष मारपर प्रवर्गन मारपरिवर्ग योक्ता स्वर्गन सामिवक व सामुकिक सेवा १६८ विकास योक्ता मारपिवर्ग मारपरिवर्ग योक्ता व सामिवक व सामुकिक सेवा १६८ वेजस्य योक्ता मारपिवर्ग मारपरिवर्ग योक्ता सरकाय अस्तिक विकास प्रवर्ग मारपिवर व सामिवक व सामुकिक सेवा १६८ वेजसार योक्ता मारपिवर मारपरिवर विकास मारपरिवर विकास मारपरिवर व सामिवर सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक विकास मारपरिवर विकास मारपरिवर व सामिवर सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक विकास मारपरिवर व सामिवर विवास मारपरिवर व सामिवर सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक व सामिवर विवास सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक व सामुक व सामुक क सामुक सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक व सामुक व सामुक क सामुक सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय योजसा मारपरिवर व सामुक व सामुक क सामुक सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय व सामुक व सामुक व सामुक क सामुक क सामुक सेवा १६८ वेजसारपरिवर योजसीय योजसारपरिवर व सामुक क्रमण क सामुक करण करण केवा सेवा	- CX - 5	योजना	विकास क्षेत्र	।वकास उपक्षत्र	लंखाशिष
१५० अस्पेक्षमन सेवा व आणीवणीच्या सेवावे बळकटीकरण सामाजिक व सामुहिक सेवा १५० अस्पेक्षमन सेवा व आणीवणीच्या सेवावे बळकटीकरण सामाजिक व सामुहिक सेवा १५० मारा देल्लांत बरवांच्याचे सुधारणा सामाजिक व सामुहिक सेवा १५० विकास योक्ता रावविणोवाठी नारपरिक्षाना सकायक अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १५० विकास योक्ता रावविणोवाठी नारपरिक्षाना कार्य कार्		ाच्या विकासासाठी गिरीस्थान नगरपरिषदांना विशेष अनुदान	सामान्य अर्थिक सेवा	पर्यटन विकास	
१५९१ महाराष्ट्र मार्गल्यम महा अभिषान १५९ महाराष्ट्र मार्गल्यम महा अभिषान १५८३ मिकास योजना राबाँचण्यसाठी मार्ग्यश्विक सेवा १६८३ मिकास योजना राबाँचण्यसाठी मार्ग्यश्विक सेवा १६८५ मार्ग्य विकास योजना राबाँचण्यसाठी मार्ग्यश्विक सेवा १६८५ मार्ग्य विकास योजना राबाँचण्यसाठी मार्ग्यश्विक सेवा १६८५ किकास योजना राबाँचण्यसाठी महामार-मार्ग्यरिकांना कर्जे १६८६ हर स्. वा ते ७ जी मध्ये शिकामा यांचण्यसाठी व साम्याक्ष कर्णे १६८६ हर प्रत मागास वर्ग विकायनामा महिकाम व विज्ञास यांचण्यसाठी महामार प्रवास योजना साम्याक्ष कर्णे १६८६ हर प्रत मागास वर्ग विकायनामा प्रवास यांचण्यसाठी व साम्याक्ष कर्णे १६८६ हर प्रत मागास वर्ग विकायनामा प्रवास यांचण्यस्य व साम्याक्ष कर्णे १६८६ हर प्रत मागास वर्ग विकायनामा प्रवास व स्थास व विज्ञास यांचण्यसाठी व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना महाराण्याची संक्लान व स्थास व्यास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना प्रवास योजनामा प्रवास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना प्रवास योजनामा प्रवास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना व साम्याक्ष कर्णे व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना प्रवास योजनामा प्रवास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना प्रवास योजनामा प्रवास व साम्याक्ष व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना प्रवास योजनामा प्रवास व साम्याक्ष विज्ञास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना व साम्याक्ष योजनामा प्रवास व साम्याक्ष व्यास महाराज्यसाठी सहत्य (४ टक्के व्यास स्थानमा साम्याक्ष व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना व साम्याक्ष योजनामा प्रवास व साम्याक्ष कर्णे १६८६ विज्ञास योजना व साम्याक्ष योजनामा साम्याक्ष विज्ञास महामंडकासाठी सहत्य (४ टक्के व्याव संवच्या) १६८६ विज्ञास योजना साम्याक्ष योजनामा साम्याक्ष विज्ञास महामंडकासाठी सहत्य (४ टक्के व्याव संवच्या) १६८६ विज्ञास योजना साम्याक्ष योजनामा साम्याक्ष योजनामा साम्याक्ष योजनामा साम्याक्य योजनामा साम्यान्य साम्याक्ष योजनामा साम्याक्य	१५० अग्नीशमन सेवा व	गणीबाणीच्या सेवाचे बळकटीकरण	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
१५५३ विकास योक्ता रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन सहायक अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १५५३ विकास योक्ता रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन सहायक अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १९५५ विकास योक्ता रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन कर्ने १९५५ विकास योक्ता रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन कर्ने १९५५ विज्ञास रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन कर्ने १९५० विज्ञास योक्ता रावविज्ञासाठी नारपरिवर्गन कर्ने १९५० विज्ञास योक्ता रावविज्ञासाठी महानगर-गरपरिवर्शन कर्ने १९५० क्रास योक्ता रावविज्ञासाठी महानगर-गरपरिवर्शन कर्ने १९५० हार मागार वर्ग विज्ञासाठी महानगरनारपरिवर्शन कर्ने १९६० हार मागार वर्ग विज्ञासाठी महानगरनायरिवर्शन वास्त्राया संवर्शनासाठी सहायक अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १९६० हर इ.टक्क हे १० वी मध्ये शिक्याच्योन महोकोर शिक्यवृत्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १९६० हर इ.टक्क हे १० वी मध्ये शिक्याच्योन महाकायान व विज्ञास मागार प्रवर्गाया मुर्गिकरिता सावविज्ञास क्राम्तिक सेवा १९६० हर इ.टक्क हे १० वी मध्ये शिक्याच्यान व विज्ञास व विज्ञास व विज्ञास प्रवर्गिक सेवा १९६० हर इ.टक्क हे १० वी मध्ये शिक्याच्यान विज्ञास व विज्ञास प्रवर्गिक सेवा १९६० हर विज्ञास योक्याचिक व सामुहिक सेवा १९६० हर विज्ञास योक्याचिक व सामुहिक सेवा १९६० हर विज्ञास योक्याच महाव्याच्याचिक व सामुहिक सेवा १९६० हर विज्ञास योक्याच सुविज्ञासाठी योक्याच व स्थानिक व सामुहिक सेवा १९६० हर व्याच्याचिक व सामुहिक सेवा १९६० हर्म प्रवर्ग योक्या सामुक विज्ञास करणे सामुह करणे स्थान सम्याच स्थान सामान्य सेवा	१५१ महाराष्ट्र नगरोत्थान	महा अभियान	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
 १५५ विकास योजना राजांवणंसाठी नारपरिवरांना कर्ज कानुदान १५५ विकास योजना राजांवणंसाठी नारपरिवरांना कर्ज कानुदान १५५ विकास योजना राजांवणंसाठी नारपरिवरांना कर्ज सम्प्रिक सेवा १५५ विकास योजना राजांवणंसाठी महानगरनगरपरिकाना कर्ज साम्वरिक रोजा १५५ विकास योजना राजांवणंसाठी महानगरनगरपरिकाना कर्ज साम्वरिक रोजा १५८ विज्ञार, अ. आतीकरिता आग्रमशाळा व पूर्वार आग्रमशाळाचा व्यवस्थापन विकाससाठी अनुदान १६० हेर स मागास वर्ग विज्ञायांना महीकरीत आग्रमशाळाचा व पूर्वार आग्रमशाळाचा व्यवस्थापन विकाससाठी अनुदान १६० हेर स मागास वर्ग विज्ञायांना महीकरीत राण्यकृत्या १६० हेर स मागास वर्ग विज्ञायांना महीकरीत राण्यकृत्या १६० हेर स मागास वर्ग विज्ञायांना महीकरीत राण्यकृत्या १६० हेर से से ते ७ वी मध्ये शिकणा-वा विज्ञायां अरालेक्या १६० हेर से से ते ० वी मध्ये शिकणा-वा विज्ञायां व विज्ञायां प्रतिकास व विज्ञायांना महीकरित साम्विक सेवा १६० हेर तोडा विक्तस योजना १६० हेराडा विकास प्रविक्त मागास प्रवर्ग व हमा अकरित प्रविक्तस प्रविक्त सामाधिक व सामाधिक सेवा १६० हेराडा विकास योजना १६० हेराणायाद्या बाधकाम १६० विकास मामाय सेवा १६० विकास मामाय सेवा १६० विकास मामाय सामाव बाव्या मामाव स्थाना १६० विकास मामाव स्याव्या वा आप्रवर विकास महामह्कासाठी सहाय (४ टक्के व्याव सवतत) १६० विकास मिणक व सामाविक व सामाविक स्थामाविक व सामाविक सेवा १६० विकास मिणका सामाविक व सामाव	१५२ नागरी दलितेतर बस	र्गमध्ये सुधारणा	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
 १५.४ विकास योजना रावविज्ञासती महानारनगरपरिकरांना कर्जे १५.५ विकास योजना रावविज्ञासती महानगरनगरपरिकरांना कर्जे १५.५ विकास योजना रावविज्ञासती महानगरनगरपरिकरांना कर्जे १५.५ विकास योजना रावविज्ञासती महानगरनगरपरिकरांना कर्जे १५.८ विकास योजना रावविज्ञासती महानगरनगरपरिकरांना कर्जे १५.८ विकास योजना रावविज्ञासता महाज्ञासता महाज्ञासता अवस्थापन विकासतारी अनुदान १५.५ हर्ग मागास वर्ग विद्यायांना मंद्रीकरोत्तर शिक्षणवृत्य १६.२ हर्ग मागास वर्ग विद्यायांना मंद्रीकरोत्तर शिक्षणवृत्य १६.२ हर्ग मागास वर्ग विद्यायांना मंद्रीकरोत्तर शिक्षणवृत्य १६.३ हर्ग कर्ग मागास वर्ग विद्यायांना मिक्रण या परिक्रा मागास प्रवर्ग व सामाधिक व सामाहिक सेवा १६.३ हर्ग कर्ग मागास वर्ग विद्यायांना शिक्षण या परिक्रा मागास प्रवर्ग व सामाधिक व सामाहिक सेवा १६.३ हर्ग कर्ग मागास वर्ग विद्यायांना शिक्षण या परिक्रा मागास प्रवर्ग व सामाधिक व सामाहिक सेवा १६.३ विज्ञास योजना १६.३ विज्ञासता वाल्या पुरवर्गनासाठी योजना १६.३ आगावायया वाल्या पुरवर्गनासाठी योजना १६.४ आगावायया वाल्या पुरवर्गनासाठी योजना १६.४ आगावायया वाल्या पुरवर्गनासाठी योजना १६.४ वाल्यायां योजना १६.४ मागावाया पुरवर्गनासाठी योजना १६.४ मागावाया पुरवर्गनासाठी योजना १६.४ मागावायायां य	१५३ विकास योजना रार्बा	णेसाठी नगरपरिषदांना सहाव्यक अनुदान	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
स्पद्ध विकास योजना राजिकांसाठी महानगर-गरपरिकांना कर्जे समितिक के सामुक्तिक सेवा समितिक व सामुक्तिक सेवा स्पद्ध निवास अज्ञान सामितिक व सामुक्तिक सेवा स्पद्ध हैं स्पत्न मारास वर्गा कार्यकाम विकास योजना सामितिक व सामुक्तिक सेवा स्प्रदेश मारास वर्गा विकास व विकास योविक सेवा सामितिक व सामुक्तिक सेवा स्थ्र हैं रूप यो ते ७ वी मध्ये शिक्याना विकास व विकास प्रवासिकाम महास्विक सेवा सामितिक व सामुक्तिक सेवा स्थ्र हैं रूप वो ते ७ वी मध्ये शिक्याना विकास व विकास प्रवासिक सिवास प्रवासिक व सामुक्तिक सेवा स्थ्र हैं रूप यो ते ७ वी मध्ये शिक्यान विकास व विकास प्रवासिक सिवास प्रवासिक व सामुक्तिक सेवा स्थ्र हैं रूप वह ते १० वी मध्ये शिक्यान विकास व विकास व विकास प्रवासिक व सामुक्तिक सेवा स्थ्र हैं रूप वह ते १० वी मध्ये शिक्यान व विकास व व विकास व विका	१५४ विकास योजना रार्ब	णेसाठी नगरपरिषदांना कर्जे	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
१५६ विकास योजना रावविणेसाठी महानगर-नारपरिकतिना कर्के सामाजिक व सामुहिक सेवा १५८ नामां स्वानिक स्वराय्य सावजीनक पुरातन वास्तुंच्या संवंभावादी अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १५८ वि.जा. स. क. जातिकरिता आध्रमशाद्या व पूर्वांतर आध्रमशाद्याय यवस्थापन विकाससादी अनुदान सामाजिक व सामुहिक सेवा १६८ इ. ए. व. ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभक व विशेष मागास प्रवर्गया मुर्जीकरिता शिष्यवृती योजना सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ इ. ए. व. ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभक व विशेष मागास प्रवर्गया मुर्जीकरिता शिष्यवृती योजना सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ इ. ए. व. ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभक व विशेष मागास प्रवर्गया मुर्जीकरिता साविजीवाई फुले शिष्यवृती सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ इ. ए. व. ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभक व विशेष मागास प्रवर्गया सुर्वांच्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ इ. तांचा विकास योजना शिक्षण महाविज्ञालयां शिक्षण व सामुहिक सेवा १६६ वि. जा. स विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ वि. जा. स विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ वि. जा. स विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण सामाजिक व सामुहिक सेवा १६७ वि. जा. स विशेष मागाल व विकास महामाज्ञासादी सहाय (४ टक्के व्याव सवलता) सामाजिक व सामुहिक सेवा १६७ विल्ला निवाजन समितोचे बळकटीकरणासाठी महिला आविक विकास महामाज्ञासाठी सहाय (४ टक्के व्याव सवलता) सामाजिक व सामुहिक सेवा १९७ विल्ला निवाजन समितोचे बळकटीकरणासाठी महिला आविक विकास महामाज्ञासाठी सहाय प्रवर्ग व सामुहिक सेवा १९७२ नावण्यापूर्ण योजना समितोचे बळकटीकरणा करणे समाज्ञास स्वाव स्थाव सामाज्ञास स्थाव स्थाव स्थाव स्थाव स्थाव समाज्ञास स्थाव स	१५५ विकास योजना रार्बा	णेसाठी महानगरनगरपरिलकांना सहाय्यक अनुदान	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
१५७ नागरी स्वानिक स्वराज्य संस्वाच्या सावजितक पुरातन वास्तुच्या संवंधनासाठी अनुरान सामाजिक व सामुहिक सेवा १५८ कर माणास को विद्याच्यीना मेंट्रीकोन्तर शिष्यकृत्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास को विद्याच्यीना मेंट्रीकोन्तर शिष्यकृत्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास को विद्याच्यीना मेंट्रीकोन्तर शिष्यकृत्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास को विद्याच्यीना शिक्षण व परीक्षा शुरूक सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास वर्ग विद्याच्यीना शिक्षण व परीक्षा शुरूक सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास वर्ग विद्याच्यीना शिक्षण व परीक्षा शुरूक सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० कर माणास व्यं विद्याच्या मुलाव्या प्रकाच्या स्वाच्या मुलाव्या व स्वाच्या मुलाव्याच्या स्वाच्या मुलाव्याच्या स्वाच्या मुलाव्याच्या स्वाच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या स्वाच्या सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० व्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्या मुलाव्याच्याच्याच्याच्याच्याच्याच्याच्याच्याच	१५६ विकास योजना रार्ब	णेसाठी महानगरनगरपरित्यकाना कर्जे	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
१५८ हतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकोसर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकोसर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकोसर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकासर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकासर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना मंद्रीकासर शिष्यकृत्या १६६ इतर मागास को विद्याध्योना शिष्ठणान्या विज्ञासन व वित्रामाः स्वाधिकारेता साविजीबाई फुले शिष्यकृती योजना १६६ इतर मागास को विद्याध्योना शिष्ठणान्या विज्ञासन व वित्रामाः स्वाधिकारेता साविजीबाई फुले शिष्यकृती योजना १६६ तोडा विकास योजना स्वाधिकार्याचा शिष्ठणान्या वर्षामा शुल्क सेवा १६६ व्यवसायोक व शिष्ठण महाविद्याध्योना शिष्ठणान्य सतिगृहामधील मागसवगीय विद्याधोना १६६ अंगणवाद्या बांधकाम १६६ वांधकाम	१५७ नागरी स्थानिक स्वर	म्य संस्थांच्या सावजनिक पुरातन वास्तुंच्या संवंधनासाठी सहाय्यक अनुदान	सामाजिक व सामुहिक सेवा	नगर विकास	
१५९ इतर मागास वर्ग विद्याय्यांना मंद्रीकोत्तर शिष्यवृत्या १६७ इतर मागास वर्ग विद्याय्यांना मंद्रीकोत्तर शिष्यवृत्या १६६ इ. ५ वी ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभज व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुर्लीकरिता स्थिवृती योजना १६३ इ. ५ वी ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभज व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुर्लीकरिता स्थिवृत्यों योजना १६३ इ. ५ वी ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभज व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुर्लीकरिता स्थिवृत्यों व स्थित प्रवर्गाच्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क १६३ इसर मागास वर्ग विद्याय्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क १६३ ताडा विज्ञास योजना १६६ ताडा विज्ञास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ विज्ञास योजना १६६ विज्ञास योजना १६६ अंगणवादया बांभकाम १६६ अंगणवादया बांभकाम १६६ आमागवादया बांभकाम १६६ महिला बज्जकदीकरणासाठी महिला आर्थिक विकास महामंडकासाठी सहाय (४ टक्के व्याज सवलत) सामाजिक व सामृहिक सेवा १६६ महिला बज्जकदीकरणासाठी महिला आर्थक विकास महामंडकासाठी सहाय (४ टक्के व्याज सवलत) सामाजिक व सामृहिक सेवा १६६ महिला बज्जकदीकरणासाठी महिला आर्थक विकास महामंडकासाठी सहाय (४ टक्के व्याज सवलत) सामाजिक व सामृहिक सेवा १६६ निकास नियोजन समितीचे बज्जकदीकरण करणे सामान्य सेवा १६६ निकास नियोजन समितीचे बज्जकदीकरण करणे सामान्य सेवा १६६ निकास नियोजन समितीचे बज्जकदीकरण करणे सामान्य सेवा		ता आश्रमशाळा व पूर्वांतर आश्रमशाळांच्या व्यवस्थापन विकासासाठी अनुदान	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
 १६० इसर मागास वर्ग विद्याच्यांना मेट्रीकपुर्व शिष्यवृत्या १६१ इ. ५ वो ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभव व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुलींकरीता शिष्यवृत्ती योजना १६३ इ.८वह ते १० वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभव व वि.मा.प्र.च्या मुलींकरीता साविश्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती १६३ इसर मागास वर्ग विद्याच्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क १६३ तीडा विकास योजना १६६ तीडा विकास पोजना १६६ तीडा विकास पोजना १६६ तीडा विकास पोजना १६६ तीडा विकास पोजना १६६ वि.जा.भ.ज. विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ वि.जा.भ.ज., विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ वेद्यासी व त्यांच्या मुलींच्या पुनवंसनासाठी योजना. १६६ अंगणवाड्या बांध्वक्रम १६० इंप्यंस्ता बळकटीकरणासाठी महिला आर्थिक विकास महामंडळासाठी सहाय (४ टक्के व्याज सवलत) १६० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १६० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १६० विवाह प्रोजना १६० विवाह प्रोजना १६० नावण्याणुणं योजना १६० विकाह प्रोजना १६० विकाह प्राजना १६० विकाह प्राजन प्राजना १६० विकाह प्राजन प	<u>L.</u>	ष्यांना मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्त्या	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६१ इ. ५ वी ते ७ वी मध्ये शिकणा-या विकामज व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुर्लीकरिता शिष्यवृत्ती सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ इ.८वह ते १० वी मध्ये शिकणा-या विकामज व वि.मा.प्रंच्या मुर्लीकरिता साविजीबाई फुले शिष्यवृत्ती सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ ताडा विकास योजना १६६ ताडा विकास योजना १६६ ताडा विकास योजना १६६ व्यवसायीक व शिक्षण महाविद्यालयांशी संल्कान असलेल्या वस्तीगृहामधील मागसवर्गीय विद्यायोन सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ व्यवसायीक व शिक्षण महाविद्यालयांशी संल्कान असलेल्या वस्तीगृहामधील मागसवर्गीय विद्यायोन सामाजिक व सामुहिक सेवा १६६ अंगणवाइया बांधकाम १६८ अंगणवाइया वांधकाम १६८ अंगणवाइया वांधकाम १६८ अंगणवाइया वांधकाम	१६० इतर मागास वर्ग विष्ट	ध्यांना मेट्रीकपुर्व शिष्यवृत्या	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६३ इ.८वह ते १० वी मध्ये शिकणा-या विज्ञाभज व वि.मा.प्रंच्या मुलॅंकिरिता साविश्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती सामाजिक व सामुहिक सेवा १९६४ तांडा विकास योजना १९६४ तांडा विकास योजना १९६४ तांडा विकास योजना १९६४ तांडा विकास योजना १९६४ वि.जा.भ.ज विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १९६४ वि.जा.भ.ज विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १९६४ वि.जा.भ.ज विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १९६४ वेत्वतासी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवसनासाठी योजना. १९६४ वेत्वतासी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवसनासाठी योजना. १९६४ अंगणवाङ्या बांधकाम १९६४ अंगणवाङ्या बांधकाम १९६४ अंगणवाङ्या बांधकाम १९६४ वेत्वतासी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवसनासाठी योजना. १९६४ अंगणवाङ्या बांधकाम १९६४ वेत्वतासी व त्यांच्या मुलांच्या भूवकरिकरण करणे १९६४ वेत्वतासी व व्यांचिक विवाह योजना १९६४ विल्ला नियोजन समितीचे बळकटीकरण करणे १९६४ वांवण्याणुणं योजना समान्य सेवा १९६४ नांवण्याणुणं योजना समान्य सेवा समान्य सेवा	१६१ इ. ५ वी ते ७ वी म	ये शिकणा-या विजाभज व विशेष मागास प्रवर्गाच्या मुर्लीकरिता शिष्यवृत्ती योजना	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६६ इंतर मागस वर्ग विद्याष्योना शिक्षण व परीक्षा शुल्क सेवा १६६ तोडा विकास योजना १६६ विज्ञा-भाज, विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ विज्ञा-भाज, विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ विज्ञा-भाज, विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण १६६ विज्ञा-भाज, विशेष मागास प्रवर्ग सल्लेग्न असलेल्या वसतीगृहामधील मागसवर्गीय विद्यार्थांना सामाजिक व सामृहिक सेवा १६८ आंणवाइया बांधकाम १६८ आंगवाचाया मागिकक व सामृहिक सेवा सामाजिक व सामृहिक सेवा सामाज्य सेवा	१६२ इ.८वह ते १० वी मध	। शिकणा-या विजामज व वि.मा.प्रंच्या मुलेंकिरिता सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वगीयांचे कल्याण	
१६६४ ति.जा.भ.ज., विशेष मागास प्रवमं व इ.मा.व.कीरेता प्रशिक्षण १६६५ वि.जा.भ.ज., विशेष मागास प्रवमं व इ.मा.व.कीरेता प्रशिक्षण १६६ व्यवसायीक व शिक्षण महाविद्यालयांशी सल्लग्न असलेल्या वसतीगृहामधील मागसवर्गीय विद्यायोना १६७ देवदासी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवंसनासाठी योजना. १६८ अंगणवाड्या बांधकाम १६८ अंगणवाड्या बांधकाम १६९ अंगणवाड्या बांधकाम १६० अंगणवाड्या बांधकाम १६० अंगणवाड्या बांधकाम १६० अंगणवाड्या बांधकाम १६० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना	१६३ इतर मागास वर्ग विह	ध्यांना शिक्षण व परीक्षा शुल्क	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६६ वि.जा.भ.ज., विशेष मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.कित प्रशिक्षण १६६ व्यवसायोक व शिक्षण महाविद्यालयांशी सल्लान असलेल्या वसतीगृहामधील मागसवर्गीय विद्याथीना सामाजिक व सामुहिक सेवा १६८ वेर्वतासी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवंसनासाठी योजना. १६८ अंगणवाडया बांधकाम १६८ अंगणवाडया वांधकाम १६८ अंगणवाहया वांधकाम	१६४ तांडा विकास योजना		सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६६ व्यवसायीक व शिक्षण महाविद्यालयांशी सल्लग्न असलेल्या वसतीगृहामधील मागसवर्गीय विद्याथांना सामाजिक व सामुहिक सेवा १६८ अंगणवादया बांधकाम १६८ अंगणवादया बांधकाम १६८ अंगणवादया बांधकाम १६० व्यवस्ति बळकटीकरण करणे सामाजिक व सामुहिक सेवा १६० वांवण्यापुणं योजना सामान्य सेवा	१६५ वि.जा.भ.ज., विशेष	मागास प्रवर्ग व इ.मा.व.करिता प्रशिक्षण	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६८ वेरंगसी व त्यांच्या मुलांच्या पुनवंसनासाठी योजना. १६८ अंगणवाडया बांधकाम व्यवस्थित विकास विवास १६८ अंगणवाडया व्यवस्थित विवास विवास सामान्य सेवा १६८ अंगणवाडया व्यवस्थित विवास विवास सामान्य सेवा १६८ अंगणवाडया व्यवस्थित विवास विवास सामान्य सेवा	१६६ व्यवसायीक व शिक्ष	ग महाविद्यालयांशी सल्लग्न असलेल्या वसतीगृहामधील मागसवर्गीय विद्यार्थांना	सामाजिक व सामुहिक सेवा	मागास वर्गीयांचे कल्याण	
१६८ अंगणवाड्या बांधकाम १६९ महिला बळकटीकरणासाठी महिला आर्थिक विकास महामंडळासाठी सहाय्य (४ टक्के व्याज सवलत) सामाजिक व सामुहिक सेवा १७० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १७० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १७० शुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १७० शिल्हा नियोजन समितीचे बळकटीकरण करणे सामान्य सेवा १७० नाविण्यापुणं योजना १०० नाविण्यापुणं योजना		लांच्या पुनवंसनासाठी योजना.	सामाजिक व सामुहक सेवा	महिला व बाल विकास	
१६६ महिला अळकटीकरणासाठी महिला आर्थिक विकास महामंडळासाठी सहाय्य (४ टक्के व्याज सवलत) सामाजिक व सामुहिक सेवा १७० शुभमंगल सामुहीक विवाह योजना १७० शिम्मंगल सामुहीक विवाह योजना १७० शिम्मंगल सामुहीक विवाह योजना १७० शिम्मंगल सामाजिक व सामुहिक सेवा १७० शिम्मंगल सामाजिक व सामुहिक सेवा सामान्य सेवा	१६८ अंगणवाड्या बांधका		सामाजिक व सामुहिक सेवा	महिला व बाल विकास	
१७० भुभमंगल सामुहोक विवाह योजना १७० जिल्हा नियोजन समितीचे बळकटीकरण करणे सामान्य सेवा १७२ नाविण्यापुणं योजना सामान्य सेवा	१६९ महिला बळकटीकर	साठी महिला आर्थिक विकास महामंडळासाठी सहाय्य (४ टक्के व्याज सवलत)	सामाजिक व सामुहिक सेवा	महिला व बाल विकास	
१७९ जिल्हा नियोजन समितीचे बळकटीकरण करणे १७२ निविण्यापुणं योजना सामान्य सेवा	१७० शुभमंगल सामृहीक	ब्लाह योजना	सामाजिक व सामुहिक सेवा	महिला व बाल विकास	
सामान्य सेवा		नीचे बळकटीकरण करणे	सामान्य सेवा	सार्वजनिक कार्यालये व पायाभूत सुविधा	
TET ICHIE	१७२ नाविण्यापुणं योजना		सामान्य सेवा	सार्वजनिक कार्यालये व पायाभूत सुविधा	
7 0 7 1 1 2	१७३ योजनांचे मुल्यामापन	सनियंत्रण व डाटाऐट्री करणे	सामान्य सेवा	सार्वजनिक कार्यालये व पायाभूत मनिष्धा	